

Винахід відноситься до медицини, а саме до лікарських засобів, виготовлених із рослин, і може бути використаний при виробництві фіто-чаїв та спиртових настоянок.

Відомий збір відповідно до патенту України №22666 на винахід "Склад, що має седативну дію" від 16.07.2001 (Офіційний бюлетень "Промислова власність", 2001р., №6), що містить хміль, собачу кропиву, овес, глід, мелісу або м'яту, коріандр, буркун при такому співвідношенні компонентів, мас. %:

хміль	15-25
собача кропива	15-25
овес	20-30
глід	5-15
меліса або м'ята	10-20
коріандр	3-7
буркун	3-7.

Відомий збір лікарських рослин для лікування вегето-судинної дистонії у дітей відповідно до патенту України № 18208 А на винахід від 25.12.1997 р. (Офіційний бюлетень "Промислова власність", № 6, 1997 р.), який містить траву собачої кропиви, листя м'яти перцевої, траву сухоцвіту багнового, плоди шипшини, траву астрагалу шерстистоквіткового, квіти цмину, листя подорожника великого, листя берези, корінь солодки, квіти липи, траву деревію, корінь оману, траву золототисячника при наступному співвідношенні інгредієнтів, мас. ч:

Трава собачої кропиви	0,5-1,0
Листя м'яти перцевої	0,5-1,0
Трава сухоцвіту багнового	0,5-1,0
Плоди шипшини	2,0-3,0
Трава астрагалу шерстистоквіткового	0,5-1,0
Квіти цмину	0,5-1,0
Листя подорожника великого	0,5-1,0
Листя берези	0,5-1,0
Корінь солодки	0,5-1,0
Квіти липи	0,5-1,0
Трава деревію	2,0-3,0
Корінь оману	4,0-5,0
Трава золототисячника	0,5-1,0

Готується лікувальний збір шляхом змішування рослинної сировини. Чайну ложку суміші заливають 150мл окропу у прогрітому неметалевому посуді, обгортають, настоюють 40 хвилин, потім проціджують, ретельно віджимаючи решту через 4 шари марлі й приймають внутрішньо 3 рази на день за 30 хвилин до їжі дозою 50-100мл на прийом у залежності від віку протягом 3-4 тижнів у період загострення, а також із профілактичною метою 2 рази на рік, краще восени і весною.

Відомий збір, рекомендований при болях у серці, який містить на 100г суміші подрібнених рослин 30г валеріани лікарської (корінь), 30г собачої кропиви п'ятилопатевої (листя), 20г деревію звичайного (трава), 20г анісу звичайного (плоди). Приймати у вигляді настою по $\frac{1}{3}$ – $\frac{1}{4}$ склянки 2-3 рази на день. (Соколов С.Я., Замотаєв И.П. Справочник по лекарственным растениям. - М.: Медицина, 1985, с.430, сбор №5).

Відомий також збір, рекомендований при нейроциркуляторній дистонії по гіпертонічному типу, який містить на 100г суміші подрібнених рослин 20г кмину звичайного (плоди), 10г барвінку малого (листя), 30г валеріани лікарської (корінь), 20г глоду криваво-червоного (квіти), 30г омели білої (трава). Приймати по $\frac{1}{3}$ – $\frac{1}{4}$ склянки настою протягом дня в декілька прийомів. (Соколов С.Я., Замотаєв И.П. Справочник по лекарственным растениям. - М.: Медицина, 1985, с.431, сбор №11).

Аналогом, найбільш близьким за сукупністю ознак до збору, що заявляється, є суміш, що сприяє процесу кровотворення, зміцнює серцеві м'язи, благотворно впливає на сон, нервову систему, поповнює організм вітамінами, яка містить кропиву жалку, валеріану лікарську, мати-й-мачуху, буквицю лікарську, горіх волоський, деревій, алтею лікарську, липу серделисту, материнку, барвінок зелений, буркун лікарський, ромашку лікарську, сухоцвіт болотяний, полин звичайний, первоцвіт весняний, мелісу лікарську, шипшину при наступному співвідношенні інгредієнтів, мас. г:

кропива жалка (листя)	20
валеріана лікарська (корінь)	20
мати-й-мачуха (листя)	20
буквиця лікарська (трава)	20
горіх волоський (листя)	20
деревій (цвіт, листя)	20
алтея лікарська (квіти, листя)	15
липа серделиста (цвіт)	15
материнка (трава)	15
барвінок зелений (трава)	15
буркун лікарський (квіти, листя)	15
ромашка лікарська (квіти)	10
сухоцвіт болотяний (трава)	10
полин звичайний (трава)	10
первоцвіт весняний (трава)	10
меліса лікарська (трава)	10
шипшина (подрібнені плоди)	40

Спосіб приготування: 2 столові ложки суміші залити 500г окропу, дітям до 10 років настоювати 15 хвилин, дітям від 10 до 15 років - 20 хвилин, дітям від 15 років і більше - 30 хвилин, процідити. Приймати за шість разів: три рази за 20 хвилин до їди і три рази - через годину після їди в таких дозах на день: до півроку дитини - 50г; від

одного року до п'яти - 150г; від п'яти до 10 років - 200г; від 10 до 15 років - 220-250г. Перед уживанням рекомендується підігрівати суміш на паровій бані.

(Павленко Л.О. Ліки з чар-зілля Поради, рецепти народного цілителя. Київ - "КВЦ" -1996, с.19, суміш №1).

Недоліком цієї суміші є недостатньо високий терапевтичний ефект.

В основу винаходу, що заявляється, поставлено завдання створення збору для лікування та профілактики захворювань центральної нервової системи та серцево-судинної системи шляхом підбору натуральних рослинних інгредієнтів в експериментальне визначених кількостях, який би забезпечував комплексну дію на організм хворого і давав у результаті застосування високий терапевтичний ефект.

Поставлене завдання вирішується тим, що збір лікарських рослин для лікування та профілактики захворювань центральної нервової системи та профілактики захворювань серцево-судинної системи, що містить листя кропиви жалкої, корінь валеріани лікарської, листя мати-й-мачухи, траву буквиці лікарської, листя горіха волоського, квітки й листя деревію, квітки й листя алтеї лікарської, квітки липи серцелистої, квітки й листя буркуна лікарського, квітки ромашки лікарської, траву меліси лікарської, відповідно до винаходу, що заявляється, додатково містить траву собачої кропиви п'ятилопатевої, квітки й листя глоду криваво-червоного, квітки й листя калини звичайної, траву й квітки конвалії звичайної при наступному співвідношенні інгредієнтів, мас. ч.:

листя кропиви жалкої	1,0-4,0
квітки й листя буркуна лікарського	1,0-4,0
корінь валеріани лікарської	1,0-4,0
листя мати-й-мачухи	1,0-4,0
трава буквиці лікарської	1,0-4,0
листя горіха волоського	1,0-4,0
квітки й листя деревію	2,0-3,0
квітки й листя алтеї лікарської	2,0-3,0
квітки липи серцелистої	2,0-3,0
трава собачої кропиви п'ятилопатевої	1,0-4,0
трава меліси лікарської	2,0-3,0
квітки ромашки лікарської	1,0-2,0
квітки й листя глоду криваво-червоного	1,0-2,0
квітки й листя калини звичайної	1,0-2,0
трава й квітки конвалії звичайної	1,0-2,0

Трава собачої кропиви п'ятилопатевої містить алкалоїди леонурин і леонуридин, амін стахидрин, флавоноїди, сапоніни, дубильні речовини, ефірну олію, органічні кислоти (яблучна, винна, лимонна, ванілінова), гіркі й цукристі речовини, вітаміни (А, Е, С) та мінеральні солі (калій, кальцій, натрій, сірка). Препарати собачої кропиви п'ятилопатевої за характером дії на організм людини мають спазмолітичні, седативні й гіпотензивні властивості, уповільнюють серцевий ритм, збільшують силу серцевих скорочень, виявляють слабку діуретичну дію. Їх застосовують при кардіосклерозі, підвищенні артеріального тиску, стенокардії, міокардиті, кардіоневрозі, надмірній нервовій збудливості, у разі психастенії й неврастенії, що супроводиться безсонням, відчуттям напруженості й підвищеною реактивністю, та при вегетоневрозах.

Квітки й листя глоду криваво-червоного містять гіперозид, кверцетин, вітексин, сапонаретин, орієнтин, гомоорієнтин, рамнозиди вітексину, фенолокислоти (кавова, хлорогенова), аміни (холін, ацетилхолін, триметиламін). Галенові препарати глоду криваво-червоного виявляють кардіотонічну, спазмолітичну, гіпотензивну, седативну та десенсибілізуючу дію. Глід здатний збільшувати силу серцевих скорочень, регулювати кров'яний тиск (підвищений - знижує, знижений - підвищує), зменшувати збудливість нервової системи, зумовлювати глибокий, спокійний і тривалий сон, не спричиняючи після пробудження станів психічного пригнічення. Препарати рослини малотоксичні, не мають кумулятивних властивостей і не спричиняють побічних явищ. Їх використовують при різних захворюваннях серцевого м'яза, зокрема, при коронаритах, які супроводяться симптомами стенокардії; при гіпертонічній хворобі, особливо при склеротичній та вегетативно-нервовій її формі; при артеріосклерозі, нервово-психічному збудженні, запамороченнях; при гострому суглобовому ревматизмі, а також при клімактеричному неврозі.

Квітки й листя калини звичайної містять флавоноїди, органічні кислоти, вітамін С та ефірну олію. Їх настій використовують у народній медицині при кашлі, простуді, задишці, склерозі, туберкульозі легень та при захворюваннях шлунка.

Трава й квітки конвалії звичайної (надземні частини) містять серцеві глікозиди (конвалітоксин, конвалозид, дезглюкохейротоксин, валаротоксин та ін.), сапонін конваліарин, флавоноїди (3-глікозиди ізорамнетину, квертецину і кемпферолу), яблучну й лимонну кислоти. У квітках, крім того, є ефірна олія. Препарати конвалії звичайної регулюють діяльність і підвищують тонус серця, заспокоїливо діють на центральну нервову систему, збільшують діурез. Траву конвалії у поєднанні з валеріаною лікарською, собачою кропивою п'ятилопатевою, глодом криваво-червоним, м'ятою перцевою, мелісою лікарською застосовують при тиреотоксикозі, епілепсії, атеросклерозі, гіпертонічній хворобі, для збільшення сечовиділення, при серцевій недостатності, при різних нервових станах, безсонні.

Збір, що заявляється, є ефективним у лікуванні захворювань центральної нервової системи (безсоння, неврози, істерії, клімактеричні розлади, мігрень, фізичні або нервові перевантаження), сприяє процесу кровотворення (збільшує кількість еритроцитів), лікує залізодефіцитну анемію, покращує діяльність серцево-судинної системи (профілактика стенокардії та гіпертонії у початковій стадії).

Засіб уживання: 2 столові ложки (10 грамів) збору залити 500г окропу, настоювати 30 хвилин, процідити. Після проціджування вихід настою складає 480г. Приймати 6 разів на день: 3 рази за 20 хвилин до їжі і 3 рази за годину після їжі по 80г на прийом.

Зі збору, що заявляється, можна приготувати настоянку: 1 частину суміші заливають 10 частинами у речовини (40-70% спирт), настоюють 10 днів у темному місці. Потім проціджують і розливають у темні скляні флакони. Уживати по 25-30 крапель з 1 столовою ложкою води 3 рази на день за 20 хвилин до їжі.

Кількісне співвідношення інгредієнтів збору підбирається індивідуально у залежності від клінічного статусу хворого та індивідуальної чутливості його фармакологічних рецепторів до складових частин збору.

Конкретний приклад здійснення винаходу.

Запропонований збір №1 для профілактики й лікування захворювань центральної нервової системи та серцево-судинної системи виробляється таким чином: зважені компоненти (листя кропиви жалкої - 2,0 частини, квіти й листя буркуна лікарського - 2,0 частини, корінь валеріани лікарської - 3,0 частини, листя мати-й-мачухи - 2,0 частини, трава буквиці лікарської - 2,0 частини, листя горіха волоського - 2,0 частини, цвіт і листя деревію - 2,5 частини, цвіт і листя алтеї лікарської - 2,5 частини, квітки липи серцелистої - 2,5 частини, трава собачої кропиви п'ятилопатевої - 3,0 частини, трава меліси лікарської - 2,5 частини, квітки ромашки лікарської - 1,5 частини, квітки й листя глоду криваво-червоного - 1,5 частини, квітки й листя калини звичайної - 1,5 частини, трава й квітки конвалії звичайної - 1,5 частини) подрібнюються до утворення часток довжиною 3-5мм, змішуються.

Збір лікарських рослин №1 для профілактики й лікування захворювань центральної нервової системи та серцево-судинної системи у готовому вигляді - це суха суміш подрібнених частинок рослинної сировини розміром 3,0-5,0мм сірувато-жовтувато-зеленого кольору, із сильним ароматичним запахом, гіркувато-солодкуватого смаку.

Клінічні приклади застосування збору, що заявляється.

Приклад 1.

Хвора А., 39 років, вчитель. Звернулася за допомогою в лікуванні зі скаргами на фізичну слабкість, головну біль, нервозність, підвищену збудженість, відчуття тривоги, безсоння, болі у серці. Анамнез: хвора так почувала себе на протязі двох місяців. Після лікування у невропатолога стан тимчасово покращувався, але під дією хімічних препаратів. Після припинення їх уживання попередній стан повертався. Щоб позбавитись від залежності від хімічних препаратів, звернулася до фітотерапевта. Хвора адекватна, психічних порушень немає. Артеріальний тиск 130/70, пульс 100 уд. Г, свідомість ясна, координація в нормі. Діагноз: вегето-судинна дистонія по кардіальному типу. Астено-невротичний синдром. Хворій було призначено лікування збором №1 на протязі трьох місяців. Через 1 тиждень після початку прийому настою лікарських трав відповідно до збору №1 хвора стала спокійнішою, дратівливість зникла. Після курсу лікування у хворої зникли всі симптоми хвороби.

Приклад 2.

Хворий А. 62 роки, пенсіонер. Звернувся за допомогою до фітотерапевта після проведеного двотижневого курсу лікування у стаціонарі терапевтичного - відділення міської лікарні. Діагноз: гостра осередкова лівостороння пневмонія. Хворий скаржився на фізичну слабкість, розбитість, відчуття втомленості після сну, апатичність, зниження апетиту, сумний настрій, задишка. Шкіряні покрови бліді, пітні на дотик. Лімфатичні вузли трохи збільшені. Зів чистий, мигдалини рихлі. При аускультатії дихання везикулярне, одиничні сухі хрипи з лівої сторони, притуплення перкуторного звуку зліва. Тони серця приглушені, шум систолічний на вершині. Артеріальний тиск 130/85. Язик обложений білим нальотом. Живіт м'який, незначна болючість у правому підребер'ї, у проекції жовчного міхура. Печінка не пальпується. Набряків немає. Аналіз крові після виписки з лікарні: Hb - 90г/л, еритроцити - $3,0 \times 10^{12}$, лейкоцити - 4×10^9 , СОЕ - 20мм/ч. Діагноз: залізодефіцитна анемія I ст., хронічний холецистит, міокардіодістрофія, нервово-депресивний синдром, реабілітаційний стан після запалення легенів. Хворому був призначений курс лікування збором №1 на протязі трьох місяців. Після першого місяця прийому збору стан хворого поліпшився, з'явився апетит, зникла пітливість, покращився сон. Аналіз крові після першого місяця лікування: Hb - 110г/л., еритроцити - $4,0 \times 10^{12}$, лейкоцити - $7,0 \times 10^9$, СОЕ - 8мм/ч. Після трьох місяців прийому збору відчуття втоми пройшло, стан покращився, настрій бадьорий, шкіра рожевого кольору. Аналіз крові: Hb - 130г/л, еритроцити - $5,0 \times 10^{12}$, лейкоцити - $9,0 \times 10^9$, СОЕ - 5мм/ч.

Пацієнтові рекомендовано не переохолоджуватися, добре харчуватися, приймати їжу, багату на вітаміни та мікроелементи.

Приклад 3.

Хворий М., 45 років, підприємець. Звернувся за допомогою до фітотерапевта зі скаргами на головний біль у потиличній області, дратівливість, поганий сон, запаморочення, підвищення артеріального тиску до 160/90 протягом одного року. У хворого ожиріння I-II ступеня. Шкіряні покрови рожевого кольору, лімфатичні вузли не пальпуються. При аускультатії дихання везикулярне. Тони серця приглушені. Артеріальний тиск 140/80. Пульс 110 уд. 1, твердий. Язик не обложений, зів чистий, живіт м'який, набряків немає. Біохімічні аналізи крові у нормі.

Діагноз: гіпертонічна хвороба у початковій стадії. Невротичний синдром. Хворому призначений курс лікування збором №1 на протязі трьох місяців. Через один тиждень після прийому збору у пацієнта пройшов головний біль, покращився сон, пройшли запаморочення. Артеріальний тиск не підвищувався (130/80). Після трьох місяців лікування стан хворого стабілізувався, пройшли всі симптоми захворювання. Пацієнт відчуває себе добре. Протягом курсу лікування пацієнт без спеціальних дієт і фізичних вправ утратив 12кг ваги. Вага до початку лікування складала 150кг, зріст 180см. Теперішня вага складає 138кг. Вага поступово зменшується. Пацієнт веде здоровий спосіб життя, перестав палити, не вживає багато калорійної їжі. Завдяки лікарським рослинам стабілізувався обмін речовин у організмі.

Експериментально встановлено, що збір, що заявляється, діє не за принципом сумарного ефекту, а виявляє синергетичний ефект, при якому кожний з компонентів потенціює дію іншого. Збір, що заявляється, за принципом потенціювання забезпечує більш високий терапевтичний ефект у порівнянні з прототипом і може розширити асортимент ефективних та безпечних засобів профілактики й лікування захворювань центральної нервової системи та серцево-судинної системи.